

BIELA KOCKA⁷ — vít'azi Ceny Rady galérií Slovenska za rok 2022

Rada galérií Slovenska vyhlasuje víťazov 7. ročníka ocenenia Biela kocka za rok 2022. Cena je určená odborníkom: teoretikom, kurátorom, galerijným pedagógom, reštaurátorom, dizajnérom, či kultúrnym manažérom v oblasti galerijnej činnosti. Slávnostné odovzdávanie cien prebehlo dňa 2.10.2023 v Mirbachovom paláci v Galérii mesta Bratislavy. Program obohatil komentovaný sprievod výstavou *Oslobodený priestor: starostlivosť - architektúra - feminizmus*.

Vít'azi Bielej kocky získali nielen uznanie v podobe diplomu v odbornej činnosti, ale tiež originálny a hodnotný artefakt ceny navrhnutej slovenskou dizajnerkou Simonou Janišovou a predplatné časopisov Flash Art a PROFIL súčasného výtvarného umenia. Odborná porota 7. ročníka Bielej kocky v zložení: Jana Babušiaková, Petra Feriancová Baldovičová, Ondřej Chrobák, Lucia Gavulová, Beáta Jablonská, Lucia Kotvanová a Jana Luková, zdôvodnila svoje hodnotenia víťazných projektov vo všetkých nasledovných kategóriách:

1/ Edičný projekt

Ján Jakub Stunder (1759-1811). Nikde cudzincom; vedecká monografia vydaná

Stredoslovenskou galériou

Ocenená: Katarína Beňová

Vyjadrenie poroty: Cena Biela kocka v kategórii edičný projekt má za úlohu upozorniť na produkciu kvalitných kníh vydávaných galériami. Tých, ktoré dokážu prerásť múry svojich inštitúcií a stávajú sa miestom spoločného úsilia inštitúcie s výskumnou témou, ktorá zarezonuje ako v priestore umeleckej scény, tak v jej širšom kultúrnom prostredí. Publikácia „Ján Jakub Stunder (1759-1811). Nikde cudzincom“ je práve tou, ktorá naplnila všetky spomenuté kritéria. Projekt produkčne pripravila Stredoslovenská galéria v Banskej Bystrici, sprievodnú výstavu iniciovala filozofka Ivana Komanická a publikáciu odborne zaštitila Katarína Beňová. Ako editorka publikácie stojí za tímovou prácou, ktorej výsledkom je prvé kritické zhodnotenie tvorby umelca Jána Jakuba Stundera a jeho „kozmpolitného“ výtvarného vplyvu na výtvarné umenie nášho územia, na prelome 18. a 19. storočia. Kniha ponúka súbor umenovedných textov, s komplexným súpisom autorových diel od historičiek a historikov umenia - Evy Kowalskej, Patrika Farkaša, Kataríny Kolbiar Chmelinovej a maďarskej historičky umenia Edit Szentesi. Navyše, v grafickom dizajne Pavla Bálika je vizuálnou nadstavbou, ktorá sa nedá prehliadnuť v produkcii umenovedných kníh. Kniha získava cenu nielen ako výsledok niekoľkoročného výskumu, ale aj za snahu Kataríny Beňovej vytvoriť v umenovednom prostredí spolupracujúci tím, ktorý dokázal ponúknuť príbeh o umelcovi z viacerých historických a umenovedných pozícií.

2/ Kurátorský projekt

Senior linka; výstava realizovaná v Stredoslovenskej galérii

Ocenená: Petra Hanáková

Vyjadrenie poroty: Odborná porota ocenila projekt Senior linka predovšetkým z dôvodu komplexnosti témy, jej kurátorského uchopenia ako aj koncepcie jej inštalácie vo výstavnom priestore. Výstava v Stredoslovenskej galérii bola venovaná „kurátorskej práci“ súčasných slovenských a českých umelkýň a umelcov zameranej na seniorov, vlastných či „adoptovaných“, téme transgeneračnej rezonancie a vzájomného prenosu skúsenosti vo vzťahu vnuk/vnučka a stará mama/starý otec. Petra Hanáková vo výstave zhodnotila trend súčasného umenia posledných rokov, ktorý sa od mladosti a dynamiky prikláňa k spomaleniu, spolupráci a k starostlivosti. Porota vyzdvihla aktuálnosť témy, ktorá súvisí so starnutím obyvateľstva, prekonanou pandémiou ako aj nutnosťou prehodnotenia nášho prístupu ako spoločnosti k tejto skupine obyvateľstva rovnako ako aspekt podnecovania medzigeneračného dialógu, ktorý je v polarizovanej spoločnosti stále viac potrebný.

3/ Edukačný projekt

More možnosti; výstavno-edukačný projekt realizovaný vo Východoslovenskej galérii

Ocenené: Viera Ballasch Dandárová a Petra Filipiaková

Vyjadrenie poroty: More možnosti je veľmi komplexný projekt so širokým dosahom a profesionálnou koncepciou, ktorou zaujal aj porotu. Nosným prvkom je výstava, v ktorej kurátorky a galerijné pedagogičky cielene pracujú so zbierkovými predmetmi a dielami a dávajú ich do kontextu aktuálnej environmentálnej témy. Porota oceňuje prácu so zbierkami na úrovni vzdelávania prostredníctvom umenia a inklúziu netypických návštevnických skupín. Okrem samotnej výstavy projekt zahŕňa vzdelávací program pre všetky vekové kategórie, spolupráce s umelcami, prácu s dospelým divákom. Pomocou sprievodných materiálov ponúka metodiky pre pedagógov na samostatnú prácu s výstavou a jej témami, tiež sprievodcu pre samotného detského aj dospelého návštevníka a dokonca prichádza s mobilnou aplikáciou. Porota vyzdvihuje prepracovanosť projektu, jeho veľký rozsah a prácu galerijných pedagógov a pedagogičiek v roli kurátoriek.

Cena poroty za edukačný projekt

Za obrazom; edukačno-prezentačná výstava realizovaná v Turčianskej galérii v Martine

Ocenení: Adam Galko, Katarína Škamlová, Ivana Vicena

Vyjadrenie poroty: V kategórii edukačných projektov porota udelila aj špeciálnu cenu za najvýraznejší posun v oblasti práce s návštevníkom. Získal ju tvorivý kolektív Turčianskej galérie v Martine v zložení Adam Galko, Katarína Škamlová a Ivana Vicena za interaktívny výstavno-vzdelávací projekt "Za obrazom" pripravený pre návštevníkov rôznych vekových skupín. Porota touto cenou chce galériu podporiť a motivovať k pokračovaniu v eduktívnych projektoch a výstavách. Mnoho nominovaných projektov spája práve rozširovanie priestorov a príležitostí pre projekty galerijných pedagógov a pedagogičiek v podobe edukačných výstav a interaktívnych zón. To je dôkazom seba-vedomovania si galérií ako vzdelávacích inštitúcií 21. storočia, ktoré nemôžu a nechcú podceňiť prácu s návštevníkom. Vzor a vysoko nastavenú latku pre túto líniu projektov dlhodobo predstavuje Stredoslovenská galéria v Banskej Bystrici.

4/ Odborný projekt

BIATEC Keltská mincovňa. Stála expozícia v Pálffyho paláci; expozícia realizovaná v Galérii mesta Bratislavy

Ocenení: Margaréta Musilová, Alena Šefčáková, Peter Liška, Juraj Sukop, Ové Pictures, Adam Matej, František Engel, Jozef Balužinský

Vyjadrenie poroty: Porotu oslovilo komplexné riešenie novej expozície, medziodborová a medziinštitucionálna spolupráca, atraktívne uchopenie témy a interaktívnosť určená pre návštevníka. V priestoroch bývalej archeologickej sondy v suteréne Pálffyho paláca na ploche 18 metrov štvorcových vznikla potreba aktuálnejšieho riešenia tematickej expozície o činnosti keltskej mincovne, ktorá svoju poslednú obnovenú podobu dostala v roku 2008. Po vyše dekáde jej fungovania vznikla potreba jej aktuálnejšieho riešenia, čo sa podarilo zrealizovať vďaka intenzívnej spolupráci pracovných tímov galérie a Mestského ústavu ochrany pamiatok pod kurátorským vedením Margaréty Musilovej. Inovatívne architektonické riešenie priestoru ateliérom Liška a spol. pracuje s tmavým priestorom v kontraste s presvetlenou pochôdnou vitrínou, ktorá vyzýva k objavovaniu archeologických nálezov. Samozrejmosťou sú moderné digitálne technológie prinášajúce návštevníkom obsah v interaktívnom spracovaní. Vysoké finančné náklady na celý odborný projekt bolo možné pokryť vďaka využitiu grantových schém a podpory sponzorov.

5/ Nezávislý projekt

JAMA, 76. ročník Milana Adamčiaka; podujatie intermediálneho umenia realizované združením ooo JAMA v Banskej Štiavnici

Ocenení: Fero Király a Eva Vozárová

Vyjadrenie poroty: Odborná porota v kategórii Nezávislý projekt ocenila podujatie JAMA, v dramaturgicko-umeleckej koncepcii Fera Király a Evy Vozárovej. JAMA nadväzuje na odkaz Milana Adamčiaka, v ktorého tvorbe sa prirodzene prelínali viaceré umelecké druhy: hudba, vizuálne umenie či poézia. Porota ocenila najmä udržiavanie odkazu tejto mimoriadnej umeleckej osobnosti, ktorá je prirodzene prítomná v intermediálnej podstate podujatia, ako aj v miestošpecifickom, slobodnom a komunitnom ráze, ktoré presahuje rámce klasického umeleckého podujatia.

Ocenenie realizuje Rada galérií Slovenska od roku 2017 s finančnou podporou Fondu na podporu umenia. Mediálnymi partnermi sú artalk.sk, časopisy Flash Art a PROFIL súčasného výtvarného umenia.